

SEKCJA 1: Identyfikacja substancji/mieszaniny i identyfikacja przedsiębiorstwa**1.1 Identyfikator produktu****Nazwa handlowa:** SONAX XTREME Do zabezpieczania opon matowy**Numer artykułu:** 02561000, 02562410**1.2 Istotne zidentyfikowane zastosowania substancji lub mieszaniny oraz zastosowania odradzane****Zastosowanie substancji / preparatu**

Konserwacja samochodów

Środek do prania i czyszczenia

Zastosowania konsumenckie: gospodarstwa domowe / ogół społeczeństwa / konsumenci

Zastosowania profesjonalne

Zastosowania odradzane żadne**1.3 Dane dotyczące dostawcy karty charakterystyki****Producent/Dostawca:**

SONAX GmbH

Münchener Straße 75

D-86633 Neuburg (Donau)

Tel.: ++49 (0)8431/53-0

Komórka udzielająca informacji:

PPH PARYS Sp. z o.o.

ul. Anny Walentynowicz 1

20-328 Lublin

tel. +48 81 4431210, fax +48 81 4431255

e-mail: sekretariat@parys.pl

Osoba odpowiedzialna za karty charakterystyki: Marta Marzec

Tel: 081 443 12 13

e-mail: marzec@parys.pl

1.4 Numer telefonu alarmowego: +48 81 443 12 13 w godzinach od 08:00 do 16:00**SEKCJA 2: Identyfikacja zagrożeń****2.1 Klasyfikacja substancji lub mieszaniny****Klasyfikacja zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008**

Produkt nie jest klasyfikowany zgodnie z przepisami CLP.

2.2 Elementy oznakowania**Oznakowanie zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008** brak**Piktogramy określające rodzaj zagrożenia** brak**Hasło ostrzegawcze** brak**Zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia** brak**2.3 Inne zagrożenia****Wyniki oceny właściwości PBT i vPvB****PBT:**

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w łańcuchu dostaw, mieszanina nie zawiera żadnej substancji o stężeniu > 0,1%, która jest uważana za PBT.

vPvB:

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w łańcuchu dostaw, mieszanina nie zawiera żadnej substancji o stężeniu > 0,1%, która jest uważana za PvB.

Określanie właściwości zaburzających funkcjonowanie układu hormonalnego

Ta substancja/mieszanina nie zawiera składników uważanych za posiadające właściwości endokrynnie czynne wobec środowiska, według Artykułu REACH 57(f), Regulacji Komisji (UE) 2018/605 lub Regulacji Delegowanej Komisji (UE) 2017/2100.

SEKCJA 3: Skład/informacja o składnikach**3.2 Mieszaniny****Opis:** Wodna emulsja oleju silikonowego**Składniki niebezpieczne:** brak**Dyrektywy (WE) nr 648/2004 dotyczącej detergentów / Oznakowanie dotyczące zawartości**

węglowodory alifatyczne

<5%

phenoxyethanol, sodium pyrithione, kompozycje zapachowe

(ciąg dalszy na stronie 2)

Nazwa handlowa: SONAX XTREME Do zabezpieczania opon matowy**Wskazówki dodatkowe:**

(ciąg dalszy od strony 1)

Pełna treść przytoczonych wskazówek dotyczących zagrożeń znajduje się w rozdziale 16.

SEKCJA 4: Środki pierwszej pomocy**4.1 Opis środków pierwszej pomocy****Wskazówki ogólne:** W przypadku wątpliwości lub wystąpienia objawów zasięgnąć porady lekarza.**Po wdychaniu:**

Zadbać o świeże powietrze.

Środki specjalne nie są konieczne.

Po styczności ze skórą: Podrażnione miejsca na skórze przemyć wodą i łagodnym środkiem czyszczącym**Po styczności z okiem:**

Płukać oczy z otwartą powieką przez kilka minut pod bieżącą wodą. W przypadku utrzymujących się dolegliwości zasięgnąć porady lekarza.

Po przełknięciu:

Przeplukać jamę ustną i obficie popić wodą.

Nie powodować wymiotów i sprowadzić lekarza.

4.2 Najważniejsze ostre i opóźnione objawy oraz skutki narażenia

Brak dostępnych dalszych istotnych danych

4.3 Wskazania dotyczące wszelkiej natychmiastowej pomocy lekarskiej i szczególnego postępowania z poszkodowanym

Terapia na podstawie oceny stanu pacjenta przez lekarza. Terapia symptomatyczna

SEKCJA 5: Postępowanie w przypadku pożaru**5.1 Środki gaśnicze****Przydatne środki gaśnicze:** Zabiegi gaszenia ognia dostosować do otoczenia.**5.2 Szczególne zagrożenia związane z substancją lub mieszaniną**

Brak dostępnych dalszych istotnych danych

5.3 Informacje dla straży pożarnej**Specjalne wyposażenie ochronne:**

Należy podjąć działania właściwe w przypadku zwalczania pożaru

W strefie zagrożenia można przebywać wyłącznie w autonomicznych aparatach oddechowych.

Informacje na temat osobistego wyposażenia ochronnego patrz rozdział 8.

Inne dane Wodę skażoną należy zbierać oddzielnie, nie może ona dostać się do kanalizacji.**SEKCJA 6: Postępowanie w przypadku niezamierzonego uwolnienia do środowiska****6.1 Indywidualne środki ostrożności, wyposażenie ochronne i procedury w sytuacjach awaryjnych**

Zadbać o wystarczające wentylowanie.

Dla osób nienależących do personelu udzielającego pomocy

Należy przestrzegać zwyczajnych środków ostrożności przy obchodzeniu się z chemikaliami.

Dla osób udzielających pomocy

Nosić ubranie ochronne. Osoby nie zabezpieczone przenieść w bezpieczne miejsce.

6.2 Środki ostrożności w zakresie ochrony środowiska:

Nie dopuścić do przedostania się do podłoża /ziemi.

Nie dopuścić do przeniknięcia do kanalizacji /wód powierzchniowych /wód gruntowych.

6.3 Metody i materiały zapobiegające rozprzestrzenianiu się skażenia i służące do usuwania skażenia:

Zebrać za pomocą materiału wiążącego ciecz (piasek, ziemia okrzemkowa, materiał wiążący kwasy, materiał wiążący uniwersalny, trociny).

Materiał skażony usunąć jako odpad wg punktu 13.

6.4 Odniesienia do innych sekcji

Informacje na temat bezpiecznej obsługi patrz rozdział 7.

Informacje na temat osobistego wyposażenia ochronnego patrz rozdział 8.

Informacje na temat utylizacji patrz rozdział 13.

-PL-

(ciąg dalszy na stronie 3)

Nazwa handlowa: SONAX XTREME Do zabezpieczania opon matowy

(ciąg dalszy od strony 2)

SEKCJA 7: Postępowanie z substancjami i mieszaninami oraz ich magazynowanie**7.1 Środki ostrożności dotyczące bezpiecznego postępowania**

Przy fachowym użyciu nie są potrzebne szczególne zabiegi.

Wskazówki dla ochrony przeciwpożarowej i przeciwybuchowej: Nie są potrzebne szczególne zabiegi.**7.2 Warunki bezpiecznego magazynowania, w tym informacje dotyczące wszelkich wzajemnych niezgodności****Składowanie:****Wymagania w stosunku do pomieszczeń składowych i zbiorników:**

Nie dopuścić, w sposób pewny, do przenikania do podłoża.

Wskazówki odnośnie wspólnego składowania:

Nie składować w styczności ze środkami spożywczymi.

Należy przestrzegać miejscowych przepisów urzędowych.

Dalsze wskazówki odnośnie warunków składowania:

Chronić przed mrozem.

Zalecana temperatura składowania: 20 °C

7.3 Szczególne zastosowanie(-a) końcowe Brak dostępnych dalszych istotnych danych**SEKCJA 8: Kontrola narażenia/środki ochrony indywidualnej****8.1 Parametry dotyczące kontroli****Składniki wraz z kontrolowanymi wartościami granicznymi zależnymi od miejsca pracy:**

Produkt nie zawiera znaczących ilości materiałów, których wartości graniczne musiałyby być kontrolowane pod kątem warunków miejsca pracy.

Wskazówki dodatkowe: Podstawą były aktualnie obowiązujące wykazy.**8.2 Kontrola narażenia****Odpowiednie techniczne środki sterujące**

Zadbać o czyste powietrze. Można to osiągnąć poprzez stosowanie miejscowych wyciągów lub poprzez ogólny wywiew powietrza. Jeżeli to nie wystarczy, by utrzymać stężenie w wartościach granicznych przewidzianych dla stanowiska pracy, należy używać odpowiednich środków ochrony dróg oddechowych

Indywidualne środki ochrony takie jak indywidualne wyposażenie ochronne**Ogólne środki ochrony i higieny:**

Należy przestrzegać zwyczajnych środków ostrożności przy obchodzeniu się z chemikaliami.

Trzymać z dala od środków spożywczych napojów i pasz.

Myć ręce przed przerwą i przed końcem pracy.

Ochronę dróg oddechowych W normalnym przypadku nie jest konieczne**Ochrona rąk:** W normalnym przypadku nie jest konieczne**Ochronę oczu lub twarzy** W normalnym przypadku nie jest konieczne**SEKCJA 9: Właściwości fizyczne i chemiczne****9.1 Informacje na temat podstawowych właściwości fizycznych i chemicznych****Ogólne dane****Stan skupienia**

Płynny

Kolor:

Biały

Zapach:

Słodkawy

Temperatura topnienia/krzepnięcia:

Nie jest określony.

Temperatura wrzenia lub początkowa temperatura**wrzenia i zakres temperatur wrzenia**

100 °C (CAS: 7732-18-5 water)

Palność materiałów

Materiał nie jest zapalny.

Dolna i górna granica wybuchowości**Dolna:**

nie do użytku

Górna:

nie do użytku

Temperatura zapłonu:

Nie ma zastosowania.

Temperatura rozkładu:

Nieokreślone.

pH w 20 °C

6,5

Lepkość:**Lepkość kinematyczna w 40 °C**

<20,5 mm²/s

(ciąg dalszy na stronie 4)

Karta charakterystyki

Zgodnie z 1907/2006/WE, Artykuł 31

Data druku: 22.03.2023

Numer wersji 2.00 (zastępuje wersję 1.00)

Aktualizacja: 14.03.2022

Nazwa handlowa: SONAX XTREME Do zabezpieczania opon matowy

(ciąg dalszy od strony 3)

Rozpuszczalność

Woda:

Częściowo mieszalny.

Współczynnik podziału n-oktanol/woda (wartość współczynnika log)

Nieokreślone.

Prężność pary w 20 °C

23 hPa (CAS: 7732-18-5 water)

Gęstość lub gęstość względna

Gęstość w 20 °C:

0,99-1,01 g/cm³

Gęstość par

Nieokreślone.

9.2 Inne informacje

Wygląd:

Forma:

Emulsja

Ważne dane na temat ochrony zdrowia i środowiska oraz bezpieczeństwa

Temperatura samozapłonu:

Produkt nie jest samozapalny.

Właściwości wybuchowe:

Produkt nie jest grozi wybuchem.

Zmiana stanu

Szybkość parowania

Nieokreślone.

Informacje dotyczące klas zagrożenia fizycznego

Materiały wybuchowe

brak

Gazy łatwopalne

brak

Aerozole

brak

Gazy utleniające

brak

Gazy pod ciśnieniem

brak

Płyny łatwopalne

brak

Łatwopalne ciała stałe

brak

Substancje i mieszaniny samoreaktywne

brak

Substancje ciekłe piroforyczne

brak

Substancje stałe piroforyczne

brak

Substancje i mieszaniny samonagrzewające się

brak

Substancje i mieszaniny, które w kontakcie z wodą

emitują gazy łatwopalne

brak

Substancje ciekłe utleniające

brak

Substancje stałe utleniające

brak

Nadtlenki organiczne

brak

Substancje powodujące korozję metali

brak

Odczulone materiały wybuchowe

brak

SEKCJA 10: Stabilność i reaktywność

10.1 Reaktywność Reakcje niebezpieczne nie są znane.

10.2 Stabilność chemiczna Stabilny w normalnych warunkach.

10.3 Możliwość występowania niebezpiecznych reakcji Reakcje niebezpieczne nie są znane.

10.4 Warunki, których należy unikać Informacje na temat bezpiecznej obsługi patrz rozdział 7.

10.5 Materiały niezgodne: Brak dostępnych dalszych istotnych danych

10.6 Niebezpieczne produkty rozkładu: Niebezpieczne produkty rozkładu nie są znane.

SEKCJA 11: Informacje toksykologiczne

11.1 Informacje na temat klas zagrożenia zdefiniowanych w rozporządzeniu (WE) nr 1272/2008

Toksyczność ostra W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

Działanie żrące/drażniące na skórę W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

Poważne uszkodzenie oczu/działanie drażniące na oczy

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

Działanie uczulające na drogi oddechowe lub skórę

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

(ciąg dalszy na stronie 5)

Karta charakterystyki Zgodnie z 1907/2006/WE, Artykuł 31

Data druku: 22.03.2023

Numer wersji 2.00 (zastępuje wersję 1.00)

Aktualizacja: 14.03.2022

Nazwa handlowa: SONAX XTREME Do zabezpieczania opon matowy

(ciąg dalszy od strony 4)

Działanie mutagenne na komórki rozrodcze

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

Działanie rakotwórcze W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.**Szkodliwe działanie na rozrodczość** W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.**Działanie toksyczne na narządy docelowe – narażenie jednorazowe**

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

Działanie toksyczne na narządy docelowe – narażenie powtarzane

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

Zagrożenie spowodowane aspiracją W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.**11.2 Informacje o innych zagrożeniach****Właściwości zaburzające funkcjonowanie układu hormonalnego**

Biorąc pod uwagę aktualny stan wiedzy naukowej, dla tego produktu nie są dostępne żadne dane dotyczące właściwości zaburzających gospodarkę hormonalną negatywnie wpływające na zdrowie.

żaden ze składników nie znajduje się na liście

SEKCJA 12: Informacje ekologiczne**12.1 Toksyczność**

Brak jakichkolwiek danych odnośnie tej mieszanki dotyczących toksykologicznego oddziaływania na środowisko naturalne

Toksyczność wodna: Brak dostępnych dalszych istotnych danych**12.2 Trwałość i zdolność do rozkładu**

Zawarte w produkcie aktywne powierzchniowo substancje spełniają wymagania rozporządzenia UE o detergentach (EG/648/2004) względem biologicznej zdolności do rozkładu związków powierzchniowo czynnych w środkach do prania i do czyszczenia.

12.3 Zdolność do bioakumulacji Brak dostępnych dalszych istotnych danych**12.4 Mobilność w glebie** Brak dostępnych dalszych istotnych danych**12.5 Wyniki oceny właściwości PBT i vPvB****PBT:**

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w łańcuchu dostaw, mieszanina nie zawiera żadnej substancji o stężeniu > 0,1%, która jest uważana za PBT.

vPvB:

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w łańcuchu dostaw, mieszanina nie zawiera żadnej substancji o stężeniu > 0,1%, która jest uważana za PvB.

12.6 Właściwości zaburzające funkcjonowanie układu hormonalnego

Biorąc pod uwagę aktualny stan wiedzy naukowej, dla tego produktu nie są dostępne żadne dane dotyczące właściwości zaburzających gospodarkę hormonalną negatywnie wpływające na środowisko naturalne.

Produkt nie zawiera substancji o właściwościach zaburzających gospodarkę hormonalną.

12.7 Inne szkodliwe skutki działania**Dalsze wskazówki ekologiczne:****Wskazówki ogólne:**

Nie dopuścić do przedostania się w stanie nierozcieńczonym lub w dużych ilościach do wód gruntowych, wód powierzchniowych bądź do kanalizacji.

SEKCJA 13: Postępowanie z odpadami**13.1 Metody unieszkodliwiania odpadów**

Niezaklasyfikowane jako odpady niebezpieczne według Załącznika III do Dyrektywy 2008/98/WE.

Zalecenie: Odpady należy usuwać przy uwzględnieniu przepisów lokalnych i urzędowych.**Europejski Katalog Odpadów**

Kod odpadów - pozostałości po produkcji / niewykorzystany produkt

20 01 30	detergenty inne niż wymienione w 20 01 29
15 01 02	opakowania z tworzyw sztucznych

(ciąg dalszy na stronie 6)

PL

Karta charakterystyki
Zgodnie z 1907/2006/WE, Artykuł 31

Data druku: 22.03.2023

Numer wersji 2.00 (zastępuje wersję 1.00)

Aktualizacja: 14.03.2022

Nazwa handlowa: SONAX XTREME Do zabezpieczania opon matowy

(ciąg dalszy od strony 5)

Opakowania nieoczyszczone:**Zalecenie:** Usuwanie zgodnie z obowiązującymi przepisami.**SEKCJA 14: Informacje dotyczące transportu****14.1 Numer UN lub numer identyfikacyjny ID**
ADR/RID/ADN, IMDG, IATA brak**14.2 Prawidłowa nazwa przewozowa UN**
ADR/RID/ADN, IMDG, IATA brak**14.3 Klasa(-y) zagrożenia w transporcie**
ADR/RID/ADN, ADN, IMDG, IATA
Klasa brak**14.4 Grupa pakowania**
ADR/RID/ADN, IMDG, IATA brak**14.5 Zagrożenia dla środowiska:**
Zanieczyszczenia morskie: Nie**14.6 Szczególne środki ostrożności dla użytkowników**
Nie ma zastosowania.**14.7 Transport morski luzem zgodnie z instrumentami IMO**
Nie ma zastosowania.**SEKCJA 15: Informacje dotyczące przepisów prawnych****15.1 Przepisy prawne dotyczące bezpieczeństwa, zdrowia i ochrony środowiska specyficzne dla substancji lub mieszaniny****Odnosne przepisy oraz dyrektywy UE:**

- Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (sprostowanie Dz.Urz. L 136 z 29.5.2007 z późn. zmianami)

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz.Urz. UE L 353 z 31.12.2008 z późn. zmianami)

Zmianami

Rozporządzenia europejskie:**Dyrektywa 2010/75/UE (VOC)** nie założono**Kategorię Seveso (DYREKTYWA 2012/18/UE)** nie założono**ROZPORZĄDZENIE (UE) 2019/1148****Załącznik I - PREKURSORY MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH PODLEGAJĄCE OGRANICZENIOM (Górna wartość graniczna do celów wydawania pozwoleń na podstawie art. 5 ust. 3)**

żaden ze składników nie znajduje się na liście

Załącznik II - PREKURSORY MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH PODLEGAJĄCE OBOWIĄZKOWI ZGŁOSZENIA

żaden ze składników nie znajduje się na liście

Krajowe:

- Ustawa z dnia 25 lutego z 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz.U. z 24.03.2011 nr 63, poz.322)

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2012 r. w sprawie oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych oraz niektórych mieszanin (Dz.U. Poz. 445).

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 sierpnia 2012 w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji chemicznych i ich mieszanin (Dz.U. Poz. 1018).

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 listopada 2009 w sprawie szczegółowych wymagań dla wyrobów aerozolowych (Dz.U. Nr 188, poz. 1460, z późn. zmian.).

(ciąg dalszy na stronie 7)

Karta charakterystyki
Zgodnie z 1907/2006/WE, Artykuł 31

Data druku: 22.03.2023

Numer wersji 2.00 (zastępuje wersję 1.00)

Aktualizacja: 14.03.2022

Nazwa handlowa: SONAX XTREME Do zabezpieczania opon matowy

(ciąg dalszy od strony 6)

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30.12.2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych (Dz.U. z 2005 nr 11, poz. 86 z późn. zmian.).
- Ustawa z dnia 19.08.2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz.U. nr 227, poz. 1367).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U.2013.21).
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz.U.2013.888).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09.12.2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U.2014.1923).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 czerwca 2014 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U.2014.817)

Wskazówki odnośnie ograniczenia zatrudnienia:

Uwzględnić ograniczenia zatrudnienia młodzieży.

Uwzględnić ograniczenia zatrudnienia kobiet w ciąży i połogu.

15.2 Ocena bezpieczeństwa chemicznego:

Ocena Bezpieczeństwa Chemicznego nie została przeprowadzona.

SEKCJA 16: Inne informacje

Dane opierają się na dzisiejszym stanie naszej wiedzy, nie określają jednak w sposób ostateczny właściwości produkcyjnych i nie mogą być uzasadnieniem prawomocnych umów.

Data poprzedniej wersji: 22.04.2021**Numer poprzedniej wersji:** 1.00**Skróty i akronimy:**

RID: Regulamin dla międzynarodowego przewozu kolejami towarów niebezpiecznych

NOELR: Nie obserwowalny efekt stopnia obciążenia

NOEC: Nie obserwowalny efekt stężenia

LC: Stężenie śmiertelne

EC: Stężenie efektywne

GHS: Globalny Zharmonizowany System Klasyfikacji i Oznakowania Chemikaliów

ATE: acute toxicity estimate

ADR: Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych

IMDG: Międzynarodowy morski kodeks towarów niebezpiecznych

IATA/ICAO: Instrukcje techniczne dla bezpiecznego transportu materiałów niebezpiecznych drogą powietrzną

EINECS: Europejski wykaz istniejących substancji handlowych (European Inventory of Existing Commercial Substances)

ELINCS: Europejski wykaz notyfikowanych substancji chemicznych (European List of Notified Chemical Substances)

CAS: Chemical Abstracts Service (oddział Amerykańskiego Towarzystwa Chemicznego)

*** Dane zmienione w stosunku do wersji poprzedniej**